

VIJESTI / NEWS

Petra Božanić
Sveučilište u Splitu, Filozofski fakultet
HR-21000 Split, Poljička cesta 35
petboz@ffst.hr
<https://orcid.org/0000-0001-6904-3867>

RIJEČKI FILOLOŠKI DANI 14 (RIJEKA, 10. – 12. TRAVNJA 2025.)

Četrnaesto izdanje međunarodnoga znanstvenog skupa *Riječki filološki dani*, održanoga u Rijeci od 10. do 12. travnja 2025. godine u organizaciji Filozofskoga fakulteta Sveučilišta u Rijeci, obilježio je iznimno bogat trodnevni znanstveni program okupivši 123 izlagača sa 69 pojedinačnih izlaganja te 23 izlaganja u okviru sedam panela iz područja jezikoslovlja, književnosti i kulturalnih studija. Program Skupa obuhvatio je tri tematske cjeline: *Svojom voljom i ženskom rukom*, *Rodna lingvistika: prijevori, postignuća, izazovi* te *Miscellanea philologica*. Osim izlagača iz Hrvatske, na Skupu su sudjelovali znanstvenici iz Bosne i Hercegovine, Italije, Mađarske, Makedonije, Poljske, Slovenije, Srbije i Tanzanije. Program je bio strukturiran ponudivši četiri plenarna predavanja, paralelne tematske sesije *Jezik* i *Književnost* te panele, kojima su organizatori omogućili izlaganja s više sudionika okupljenih oko jedne teme.

Skup je svečano otvoren u četvrtak, 10. travnja 2025. godine nakon čega su uslijedila prva pozvana predavanja. Krystyna Pieniążek-Marković (Sveučilište Adama Mickiewicza u Poznanju, Poljska) u predavanju je „Junakinje hrvatskih putopisa u romantizmu“ otkrila važne perspektive o rodnoj ideologiji i nacionalnoj naraciji u hrvatskoj romantičarskoj književnosti. Drugo je pozvano predavanje, naslova „Rodna lingvistika: prijevori, postignuća, izazovi“, održala Mislava Bertoša (Sveučilište u Zagrebu, Filozofski fakultet) davši pregled razvoja, doprinosa i kontroverza rodne lingvistike te njezina utjecaja na suvremeno jezikoslovlje. Sesija s jezikoslovnim temama okupila je niz lingvistički utemeljenih izlaganja usmjerenih na analizu diskursa u suvremenim društvenim kontekstima pokazavši snažan interes za jezik u službi društvene pravde, rodne jednakosti i reprezentacije ranjivih skupina. Popodnevni je program ponudio nova poticajna izlaganja usmjerena na rodnu problematiku u jeziku, a raspravljalo se o pragmatičkim, semantičkim i prevoditeljskim aspektima rodno osjetljivoga izražavanja. Sesija *Književnost* donijela je izlaganja koja se bave reprezentacijama transgresije, krajolikom katastrofe i metaknjiževnim promišljanjima, a u fokusu su bile granice koje se preispituju u književnome tekstu i njegovu tumačenju. Usto, izlaganja su osvijetlila kako književni tekst destabilizira dominantne narative pružajući prostor za alternativna sjećanja i subverzivne perspektive. Panel *Hrvatski kao nasljedni jezik* bio je posvećen hrvatskomu u kontekstu iseljništva i povratničkih zajednica. Panelistice su bile

Ana Gabrijele Blažević, Mateja Fumić Bistre, Vesna Grahovac-Pražić, Maša Musulin, Anita Skelin i Diana Stolic. Analizirale su jezičnu stvarnost i identitet govornika hrvatskoga jezika koji su odrasli izvan Hrvatske, a jezik njegovali unutar obiteljskoga ili zajedničkoga konteksta te su se otvorila pitanja jezične politike i uloge lokalnih zajednica u očuvanju hrvatskoga jezika izvan domovine. Drugi panel toga dana, *Hrvatsko-mađarske kulturne veze: filološka perspektiva*, na kojemu su sudjelovali Rene Čipan-Banja, Jadranka Mlikota, Nina Spicijarić Paškvan, Eszter Tamaskó, Anastazija Vlastelić i Orsolya Žagar Szentes, ponudio je sistematizaciju dosadašnjih gramatikografskih spoznaja hrvatsko-mađarskih jezikoslovnih dodira, s posebnim osvrtom na izdanja mađarske gramatike Ivana Bojničića potaknuvši plodnu raspravu o važnosti hrvatsko-mađarskih jezičnih i kulturnih dodira. Naposljetku, panel *Figura Nowej Kobiety w kulturze i literaturze polskiej w latach 1918–1939 – narodziny, transformacje, odpryski* ponudio je književnoteorijske i kulturne interpretacije ženskih likova u poljskoj književnosti između dvaju svjetskih ratova pokrenuvši raspravu o načinima na koje književni diskurs reproducira kulturne norme roda i identiteta. Izlagači su bili Agnieszka Kwiatkowska, Jacek Nowakowski i Sylwia Panek. Prvi je dan Skupa zaključen predstavljanjem zbornika radova *Riječki filološki dani 13*, koji su uredile Lada Badurina i Nikolina Palašić, a koji sadrži dvadeset i sedam pozitivno recenziranih radova, predstavljenih na *13. Riječkim filološkim danima* (Rijeka, 10. – 12. studenoga 2022. godine). Zbornik potvrđuje kontinuitet znanstvene izvrsnosti Skupa okupljajući relevantne i tematski raznovrsne radove. Štoviše, svjedoči o visokoj razini istraživačkoga rada pridonoseći vidljivosti filoloških istraživanja u međunarodnome kontekstu.

Drugi dan Konferencije bio je jednako sadržajan i tematski raznolik kao i prvi dan, a njegov program uključio je dva pozvana predavanja, tri uzastopna bloka paralelnih sesija te naposljetku otvorenje izložbe plakata *14. Riječkih filoloških dana*. Središnja tematska linija pratila je rodnu perspektivu u jeziku i književnosti, s posebnim fokusom na žensko pismo i njegov kontinuitet od srednjega vijeka do danas. U pozvanome predavanju Lada Badurina (Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet) izložila je temu „O modifikatorima i modalizatorima“. U svojem predavanju L. Badurina bavila jezičnim jedinicama koje modificiraju cijelu rečenicu, s posebnim naglaskom na modalne modifikatore i njihovu pragmatičku ulogu u funkcionalnoj gramatici. Drugo je pozvano predavanje održala Ivana Žužul (Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet) pod naslovom „Što žena hoće? Rod između subverzije i normalizacije“ propitavši ideju otpora književnosti prema kulturno nametnutim slikama roda u okviru analize transgresivnih ženskih likova u djelima hrvatskih književnica, uz kritički osvrt na teorijske pristupe koji u književnosti traže subverziju, ali često rezultiraju normalizacijom rodni podjela. Prva jutarnja jezikoslovna sesija toga dana ponudila je raznolike lingvističke uvide u normativne, semantičke i pragmatičke jezične aspekte. Naglasak je stavljen na korpusne metode i interdisciplinarni pristup. Osim toga, jezikoslovnu su sesiju obogatila izlaganja o jeziku kao sredstvu rodne reprezentacije te inkluzije istaknuvši važnost jezične vidljivosti i neutralnosti u zakonodavstvu, obrazovanju i svakodnevnoj komunikaciji. Popodnevna je jezikoslovna sesija bila posvećena dijalektološkim istraživanjima pruživši nove uvide u osobitosti hrvatskih organskih idioma, ali i fijumanskoga

dijalekta. S druge strane, književna je sesija istaknula književnost kao prostor sjećanja, identitetske artikulacije i rodne transformacije. Izlaganja su uputila na mehanizme marginalizacije i reinterpretacije u književnoj historiografiji te otvorila raspravu o kolektivnome pamćenju, feminističkome čitanju i subverziji književnoga autoriteta iz rodne perspektive. Paneli drugoga dana Skupa tematski su činili triptih međusobno povezanih izlaganja pod naslovom *Tragovi ženskog pisma u srednjem i ranom novom vijeku (I, II i III)*. Prvi dio obuhvatio je različite oblike ženskoga kulturnog izraza i prisutnosti u tekstualnoj kulturi toga doba. Dolores Grmača, Kosana Jovanović i Luka Špoljarić u svojim su izlaganjima analizom sačuvanih izvora i tekstualnih tragova raspravljali o ženskome stvaralaštvu, ali i o načinu na koji ženski subjekt oblikuje i destabilizira dominantni muški diskurs. U drugome dijelu Ivan Lupić, Saša Potočnjak i Petra Predoević Zadković istraživali su žensko pismo u srednjemu i ranome novom vijeku prateći materijalne, književne i diskurzivne tragove ženskoga stvaralaštva osvrnuvši se na arhivsku građu i glagoljske zapise. Posljednji je dio proširio komparativni i interkulturalni okvir predstavljanjem radova iz hrvatskoga i talijanskoga srednjovjekovlja i ranonovovjekovlja. U središtu istraživanja nalazile su se žene kao vlasnice, korisnice, autorice i adresatkinje knjiga i tekstova. Panelisti su bili Irena Bratičević, Silvia Fiaschi, Divna Mrdeža Antonina, Borna Treska i Josip Vučković. Na kraju dana terenski dio programa uključio je posjet Posjetiteljskomu centru u Kraljevici, a dan je zaključen zajedničkom večerom, čime je dodatno ojačana socijalna dimenzija Skupa.

Posljednjega dana Skupa dva paralelna tematska bloka o jeziku i književnosti te jedan panel ponovno su donijeli širok spektar povijesnojezičnih, stilističkih i književnoteorijskih tema. Jezikoslovne sesije rasvijetlile su povijesne i stilističke aspekte jezične prakse analizom medijskoga diskursa, ženskih identiteta i privatne korespondencije omogućivši dublje razumijevanje jezika kao sredstva društvene artikulacije i kulturnoga pamćenja. Književne sesije ponudile su vrijedne uvide u autorstvo, pjesnički izraz i književnu korespondenciju analiziravši tekstove na razmeđu privatnoga i javnoga te političkoga i estetskoga, a izlaganja su osvijetlila nove rakurse o književno-povijesnim odnosima i metričkoj poetici obogativši razumijevanje književne prakse u obzoru kulturne i biografske kompleksnosti. Doprinos sesija ogleda se i u usmjerenju na istraživanje književnosti i obrazovanja primjenjujući inkluzivni pristup, kao i analizu različitih književnih žanrova te njihovu implementaciju u nastavi. Posljednji panel Skupa, *Dalmatinski gramatičari u 19. stoljeću*, obuhvatio je tri istraživanja posvećena gramatikografiji u Dalmaciji tijekom 19. stoljeća, koja su predstavile Petra Božanić, Tanja Brešan Ančić i Marijana Tomelić Ćurlin. Panelom se prikazao zanemareni doprinos gramatičarske djelatnosti u Kraljevini Dalmaciji tijekom 19. stoljeća. Usto, njime se istaknula važnost dalmatinskih gramatičara u oblikovanju hrvatske gramatološke tradicije s sveobuhvatnijega razumijevanja razvoja hrvatske jezikoslovne misli.

Skup je zaključen obraćanjem organizatora pri čemu je naglašena znanstvena širina i metodološka raznolikost ovogodišnjega izdanja *Riječkih filoloških dana*, uz najavu zbornika radova i budućih suradnja. *Riječke filološke dane 14* obilježio je tematski razgranat i slojevit program koji je ponudio dublje razumijevanje jezika i književnosti u društvenim, kulturnim i povijesnim kontekstima. Poseban naglasak

stavljen je na rodnu problematiku, jezične politike te transgresivne prakse u jeziku i književnosti. Skup je još jednom potvrdio važnost interdisciplinarnoga pristupa u filološkim istraživanjima te pružio platformu za razmjenu znanja i umrežavanje među istraživačima iz različitih zemalja. Ovogodišnji *Riječki filološki dani* pamtit će se po hrabrome tematskom okviru, kvaliteti izlaganja i plodnim raspravama koje su pridonijele produbljivanju znanja i otvaranju novih istraživačkih perspektiva unutar humanističkih znanosti.